

Tietokoneen näppäimistö - kaiken A ja O

Lue ensin yleiset tekstit osiot! **Tehtävät lopussa!**

Yleistä

Kukapa meistä ei tuntisi tavallisen näppäimistön merkeistä suurinta osaa? Silti jopa vuosia tietokoneita käyttäneellä ihmisellä voi olla virheellisiä tottumuksia ja tietoja näppäimistöistä ja niiden toiminnasta. Jotta saataisiin viimeisetkin väärät käsitykset purettua, tutustumme näppäimistön toimintaan läpikotaisin.

Erilaisia näppäimistöjä

Maissa, joissa käytetään latinalaisia aakkosia, käytetään erilaisia näppäimistöjä. Esimerkiksi saksalaisessa näppäimistössä on erikseen näppäin "saksalainen y", eli ü. Norjassa käytetään taas kirjainta "Norjalainen ö", Ø. Suomalaisessa näppäimestä näitä merkkejä ei vakiona löydy, vaan ne täytyy erikseen lisätä esim. MS Wordissa valikosta "Lisää" => "Merkki". Se olisi todella vaivalloista jos merkkejä käytettäisiin usein.

Mutta suomalaisessa näppäimistössämme on myös merkkejä, joita ei löydy monista muista näppäimistöistä: Esimerkiksi Yhdysvalloissa tai Englannissa tuskin on hirveästi tarvetta näppäimille "ä", "ö" tai "å". Siksi myös sieltä ei näppäimistöistäkään löydy niille erillistä näppäintä. On tärkeää, että esimerkiksi tietokoneen asennuksessa näppäimistö asetetaan suomenkieliseksi, muuten yhtä suuruus merkki voi tulla pilkku-näppäimellä ja piste ö-kirjaimella -todella vaivalloista!

Näppäinten sijoitus

Näppäimet voidaan sijoittaa (jos ei kiinnitetä huomiota näihin eri maiden erikoismerkkeihin) kahdella eri tavalla, joista toinen on niin ylivoimaisesti yleisempi että 99 % ihmisistä ei tiedäkään toisen näppäimistön olemassaolosta. Ensimmäinen, yleisin on ns. QWERTY-näppäimistö, jossa sana qwerty ilmaisee ensimmäisten kirjainten paikkojen ylävasemmalta.

Erittäin tärkeää: Numerot ja erikoismerkit

Opetushallituksen tietotekniikan opetusstrategian mukaan näppäimistön erikoismerkkeihin ja niiden sujuvaan käyttöön on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta perusopetuksessa.

Miten saat esimerkiksi näppäimessä "8" olevan sulun tai näppäimessä "5" olevan prosenttimerkin "%"?

Ne tulevat Shift-näppäin pohjassa (Enter-näppäimen alla oleva näppäin, jossa on ylöspäin olevan nuolen kuva). Entä sitten numeron vieressä oleva symboli? Ne taas saat Alt Gr-näppäin pohjassa. Lisäksi on olemassa pelkästään erikoismerkeille varattuja näppäimiä, kuten se missä on hatun kuva "^" (Se saadaan näppäinyhdistelmällä "Shift+erikoisnäppäin, jonka jälkeen täytyy vielä painaa välilyöntiä) tai se missä on heittomerkki ' tai -yhä useammin nykyään käytetty-euromerkki € (Alt Gr+E).

Tärkeää: Erikoisnäppäimet

Erikoisnäppäinten toiminnot ovat seuraavat:

-Enter: Hyväksyy arvon

-"askelpalautin", eli Enterin yläpuolella oleva nuolinäppäin pyyhkii pois viimeksi kirjoitetun merkin. Painettaessa pohjaan jatkuvasti pyyhkii pois enemmän merkkejä.

-"Insert"(askelpalauttimen oikealla puolella): Näppäin, joka aiheuttaa useimmille hämmennystä oltuaan vahingossa päällä. Jos "Insert"-näppäin on päällä, niin se pyyhkii edellisen tekstin uuden tieltä, jos kursorin oikealla puolella on tekstiä. Jos "Insert"-näppäin on pois päältä, se työntää sitä edellään ja kirjoittaa lauseen väliin. Kokeile kirjoittaa vaikka muistiolla "terve vaan", sijoita kursori näiden kahden sanan väliin ja kirjoita siihen jotain sekä Insert päällä että pois, jotta tämän näppäimen logiikka selventyisi.

-"Delete"(Insert-näppäimen alla): Pyyhkii pois kursorista *seuraavan* merkin.

-"Home"-näppäin(Insert-näppäimen oikealla puolella):Siirtää kursorin sen tekstirivin alkuun, jossa se tällä hetkellä on.

-"End"-näppäin>Delete-näppäimen oikealla puolella):Siirtää kursorin sen tekstirivin loppuun, jossa se tällä hetkellä on.

-"Page Up" (Home-näpp. oik. puolella):Siirtää kursoria yhden sivullisen ylöspäin

-"Page Down"(End -näpp. oik. puolella):Siirtää kursoria yhden sivullisen alaspäin

-"Scroll Lock": Historiallinen jäännös, jota kukaan ei koskaan käytä.

-"PrtSc/Print Screen"("Insert"-näppäimen yläpuolella): Näppäin, jolla saa käteviä kuvankaappauksia. Jos haluat kuvankaappauksen vain aktiivisesta ikkunasta, paina "Alt" tai "Alt Gr" pohjaan ja sitten "Print Screen". **Kokeile!**

-"Pause/Break"("Page Up"-näppäimen yläpuolella): Ainakin joissakin muinaisissa DOS-sovelluksissa stop-nappula. Nykyäänhän varsinkin peleissä stop-nappulana Windowsissa toimii yhä useammin "Esc".

-"Num Lock"("Page Up"-näppäimen oikealla puolella): Kun tämä näppäin on päällä(Huomaa merkkivalon palaminen!), niin voit käyttää oikealla puolella olevia numeroita, "/ * - + "-merkkejä ja Enter-näppäintä. Jos "Num Lock" ei ole päällä, voit käyttää näppäimiä 4, 8, 6 ja 2 nuolinäppäiminä.

-Nuolinäppäimet("End"-näppäimen alla olevat neljä nuolinäppäintä):kuljettavat kursoria yhden pykälän ylös, alas, oikealle tai vasemmalle.

-Sarkain-näppäin(numeron 1 alla, nuoli molempiin suuntiin):Tekstinkäsittelyssä käytetty sisentämisenäppula.

- "Caps Lock" -Jos Yhtäjaksoinen Shift-nappulan käyttäminen on väsyttävää ja epäkäytännöllistä, tämä nappula pitää sen automaattisesti pohjassa koko ajan. VOIT SIIS KIRJOITTA A ISOLLA VAIVATTOMASTI! Muista, että kun Caps Lock on päällä, niin shift-näppäimen painaminen kirjaimen kanssa tuottaa pienen kirjaimen. Tästä onkin seurauksena usein varsinkin kiireisille ihmisille usein tuleva virhe: "TEKSTINKÄSITTELY ON HAUSKAA!"

"Windows-näppäin": Näppäin, jossa on Windows-logo(välilyöntinäppäimen vasemmalla puolella)avaa Windowsin "Käynnistä"-valikon.

- "Esc"-nappula: Lopetus/keskeytysnappula(esim. jos haluat poistua jostakin ohjelmasta).

Kuva 1. Alavasemmalta oikealle: Alt GR-näppäin, Windows-näppäin(ota huomioon että jätämme väliin yhden spesifimmän erikoisnäppäimen), Ctrl-näppäin. Ylhäältä alas: Backspace-näppäin, Enter-näppäin, Shift-näppäin.

Kuva 2. Alavasemmalta oikealle: Ctrl-näppäin, Windows-näppäin, Alt-näppäin. Ylhäältä alas:Sarkain-näppäin, Caps Lock-näppäin, Shift-näppäin(on myös toisella puolella näppäimistöä).

Kuva 3. Numeronäppäimet. Toimivat numeroina kun "num Lock"-näppäin on päällä, muuten toimivat sen toisen vaihtoehdon mukaan, mikä näppäimissä on ilmoitettu.

Funktionäppäimet

nämä näppäimet F1, F2, F3...F12, jotka ovat näppäimistön yläreunassa voidaan eri ohjelmissa ohjelmoida toimimaan eri tavalla. Niissä käytetään enemmän tai vähemmän jonkinlaisia epävirallisia standardeja, esimerkiksi F1 antaa usein ohjeita monissa ohjelmissa. Kokeile käynnistää esim. Internet-selain ja paina F1-näppäintä.

Tehtävä 1:

Kirjoita kaikki aakkoset järjestyksessä esimerkiksi muistiolla.

Tehtävä 2:

Kirjoita seuraavat erikoismerkit(jotkut niistä saa numeronäppäimistä, jotkut joistain muista näppäimistä. Kokeile näppäimiä Shift-näppäimen, Alt Gr:n ja välilyönnin kanssa kun tutkit niitä):

⌘ / % &) ⌘ #

(Vihje: Numeronäppäimet+shift)

\$ { } [£

(Vihje:Numeronäppäimet+Alt Gr)

‘ ` * ' - _ ; : < > | \ /

(Vihje:näille erikoismerkeille on omat nappulat.)

* - +

(Vihje:nämä nyt pitäisi löytyä helposti)

^ ~ "

(Vihje: Kaikki samasta näppäimestä. Muista painaa välilyönti Alt Gr:n jälkeen saadaksesi "hatun" ja "matomerkin" esiin.)

§ ½

(Vihje:Näppäin numeron 1 vasemmalta puolelta)